

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

UNSC

**Situace na indickém subkontinentu –
Kašmír**

1. Úvod

Kašmírský konflikt mezi Indií a Pákistánem je typickým příkladem sporu, kde jsou obě strany pevně přesvědčeny o svých nárocích a o správnosti vlastního jednání. Spory začaly rozpadem Britského impéria po druhé světové válce. Výraznou roli zde hrálo náboženské rozdělení obyvatelstva, principy a naladění čerstvě vznikajících zemí. Spor se neobešel bez zásahů OSN, které byly vyžádány zúčastněnými státy. Specifikem aktérů konfliktu je také jejich vývoj z nově nezávislých kolonií k jaderným velmocím.

Stát Džammú a Kašmír historicky vznikl již v roce 1846, předtím území spadalo pod Mughalskou říši a Afghánistán. Jedná se o hornatou oblast, jež je v dnešní době rozdělena mezi Indii, Pákistán a Čínu. Indická oblast je největší svou rozlohou a zůstalo jí jméno Džammu a Kašmír po původním knížectví. Pod Pákistán spadají Ázád Kašmír¹ a Severní oblasti. Ty byly roku 2009 přejmenovány na Gilgit-Baltistán, přičemž získaly větší míru autonomie. Přes tuto oblast vede významná Karákoramská dálnice, spojující Pákistán a Čínu. Poslední částí je Aksai Čin pod správou Číny, které je vedle Arunáčalpradéše druhou spornou oblastí indicko-čínských hranic. Pro Čínu tkví význam provincie především v silnici spojující Tibet s provincií Xinjiang.

Obyvatelstvo prošlo v posledních více než šedesáti letech rozsáhlým stěhováním v důsledku ozbrojených konfliktů, politických a náboženských sporů i přírodních katastrof. Poslední mahárádža byl stejně jako nezanedbatelná část obyvatel hinduista, nicméně z náboženství zde převládal islám. Své zastoupení zde má také sikhismus a v menší míře buddhismus.

2. Historie a rozsah konfliktu

Počátky sporu sahají k rozdělení Britské Indie, krátce po druhé světové válce v roce 1947, na Indii a Pákistán a získání nezávislosti². Četná knížectví daného území měla možnost volby, ke kterému ze vznikajících států se chtějí připojit. Mahárádža Hari Singh v Kašmírské oblasti s rozhodnutím vyčkával, volbu mu stěžoval jeho indický původ s hinduistickým vyznáním, stojící proti muslimské většině obyvatel. Snažil se udržet nezávislost a doufal v ustanovení samostatného královského území v rámci Commonwealthu, kterému by sám vládl. Indové i Pákistánci byli přesvědčeni, že se mahárádža rozhodne připojit právě k nim. Pákistánské radikální skupiny se rozhodnutí o připojení snažili uspišit vyvoláváním muslimských povstání na území Kašmíru.

Obrázek 1: Mapa oblasti

¹ Ázád Kašmír znamená v urdštině svobodný Kašmír, překlad se ale běžně nepoužívá.

² Historický magazín: Vyhlášení nezávislosti Indie a Pákistánu *Česká televize* [online]. 2007, 21. 7. 2007 [cit. 10. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095687448-historicky-magazin/207452801280029/>> *Historický magazín* 21. 7. 2007.

Zdroj: <http://www.warchat.org/pictures/indopakistani_war_1971_kashmir_map.jpg>

Nový generální guvernér Pákistánu Muhammad Alí Džinnáh se soukromě vydal zjistit, jak postupuje mahárádža ve svém oficiálním rozhodnutí. Pákistánská strana očekávala brzké připojení Kašmíru k jejich zemi, a tak bylo překvapením, jak mahárádža reagoval. Odmítl připojení k Pákistánu a oficiálně vyhostil Džinnáha. Takové jednání si žádalo odpověď, která nemohla přijít za přítomnosti hlavního britského důstojníka pákistánské armády. I po získání nezávislosti obou nově vzniklých zemí totiž setrvali v armádních funkcích na nejvyšších místech britští důstojníci. V případném střetu pákistánské a indické armády by proti sobě stáli původní spojenci a kolegové na což by samozřejmě nepřistoupili a ozbrojený konflikt byl tedy vyloučen.

Džinnáh se svými poradci naplánoval operaci Gulmarg a velitele pákistánské armády Messervyho poslal do Velké Británie pro dodávky zbraní. Ten po ujistění premiéra Lijákata Álího Chána, že se nic nechystá, odjel. Operace měla za úkol dobýt část Kašmíru včetně hlavního města a svrhnout vládu.³ Paštúnské kmeny, jež plnily tento úkol s nadměrnou

³ Indicko-pákistánské války o Kašmír *Valka* [online]. 2005, 9. 3. 2005 [cit. 9. 8. 2012]. Dostupné na: <http://www.valka.cz/clanek_11045.html>.

krutostí, byly jen těžko ovladatelné. Útok byl mnohými pojmán jako džihád ve své kruté formě mečem. A tak pod záminkou svaté války a s etnickou motivací systematicky likvidovaly hinduisty. Jejich útokům neunikli ani křesťané a sikové.

Britští důstojníci se brzy dozvěděli o probíhající operaci a dali zprávu svým kolegům v Indii. Indické vojenské i politické vedení (bývalého místokrále Mountbattena i tehdejšího premiéra Džavaharlála Nehrúa nevyjímaje) si bylo vědomo nutnosti vojenského zásahu. Trvali však na dodržení demokratických principů a postupů a rozhodli se vyčkat na oficiální prohlášení Kašmírské strany.⁴ Hari Singh se obával občanské války a věděl, že se svou malou zastaralou ozbrojenou armádou nemá proti pákistánské armádě a muslimským dobrovolníkům šanci. Požádal Indii o pomoc a přistoupil na její požadavky. Indie, pod podmínkou připojení jeho státu, vyslala vojenské oddíly a zadržela postup paštunských bojovníků a pákistánských vojáků. Právě tuto část historie do dnes využívá Pákistán ve svůj prospěch tvrzením o nátlaku na maharádžu při připojení. Počátkem roku 1948 během tzv. První války o Kašmír předložila Indie stížnost Radě bezpečnosti OSN.⁵

První Indicko-pákistánská válka, jak bývá také označována, ale nebyla nikdy žádnou ze zúčastněných stran oficiálně vyhlášena. Ozbrojený konflikt trval téměř rok. Situaci mírně uklidnila až rezoluce UNSC 39 (z roku 1948)⁶ ustanovující Komisy pro Indii a Pákistán UNCIP, následně rozšířena rezolucí 47 (z roku 1948)⁷ na pozorovatelskou misi UNMOGIP⁸. Počátkem roku 1949 vchází v platnost dohoda z Karáčí ustanovující také Linii příměří, dnes známou jako Linie kontroly, která je dělicí hranicí mezi pákistánským a indickým správním územím. Rada bezpečnosti také opětovně vyzývá k vyhlášení referenda o připojení celého Kašmíru k jedné ze zemí. To je ale později Indií odmítáno i přes počáteční podporu obou zemí.

V padesátých letech se k zájmu o kašmírské oblasti připojuje Čína. Oblasti Aksai Čin využívá k propojení Tibetu s provincií Xinjiang. Pákistán toto jednání schvaluje v rámci dohody, kterou Číně území podstoupil. Indie ovšem zastává postoj, že Pákistán nemohl podstoupit území, které mu nepatří. První ozbrojené střety se mezi Indií a Čínou udály v roce 1962. Indickým jednotkám se nepodařilo vytlačit čínské bojové síly, které obsadily důležité pozice a tak oblast Aksai Čin dodnes spadá pod správu Číny⁹. Hranice v této části sporného území je nazývána jako Linie aktuální kontroly (LOAC).

Spory mezi zeměmi původní Britské Indie neustaly a další eskalace přišla v roce 1961 v tzv. Druhé indicko-pákistánské válce. Pákistánská strana zaznamenala neúspěch operace

⁴ Indicko-pákistánské války o Kašmír *Válka* [online]. 2005, 9. 3. 2005 [cit. 9. 8. 2012]. Dostupné na: <http://www.valka.cz/clanek_11045.html>.

⁵ Oficiální stížnost Indie Radě bezpečnosti, dostupné na: <<http://www.jammu-kashmir.com/documents/jkindiancomplaintun.html>>.

⁶ UN Rezoluce 39 (1948), dostupné na: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=s/res/39%281948%29>.

⁷ UN Rezoluce 47 (1948), dostupné na: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=s/res/47%281948%29>.

⁸ Oficiální stránka United Nation Military Observer Group for India and Pakistan, dostupné na: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmogip/>>.

⁹ Kašmír v centru indicko-pákistánských vztahů. *Džuha* [online]. 2008, 26. 5. 2008 [cit. 10. 8. 2012]. Dostupné na <<http://dzuha.webgarden.cz/pakistan/kasmir-v-centru-indicko-2.html>>.

Gibraltar, která spočívala v infiltraci do kašmírského území ovládaného Indií a vyvolávání nepokojů. To i přes nepřijetí místního obyvatelstva znamenalo překročení linie kontroly. Indická odpověď se dostavila záhy. Do konfliktu se tentokrát diplomatickým vyjednáváním zapojily USA a především Sovětský svaz. Částečným úspěchem jednání se stala dohoda z Taškentu¹⁰, zavazující oba státy k navrácení se do původních pozic a respektování Linie příměří.

Další, v pořadí třetí, Indicko-pákistánské válce předcházelo vypuknutí občanské války v Pákistánu. Lidová fronta zvolená ve východní části země požadovala autonomii, ale západní část odpověděla vojensky. Bengálští vzbouřenci ve východním Pákistánu (dnešní Bangladéš) měli výhodu Indické podpory. Díky její pomoci a také podpoře SSSR dosáhli nezávislosti vyhlášené koncem roku 1971. Zatímco Indie a Pákistán se opětovně pustili do bojů tentokrát mimo Kašmír. Příměří bylo uzavřeno v polovině roku 1972 dohodou ze Šimly¹¹, která mění Linii příměří na Linii kontroly a stanovuje tak dočasné hranice.

V následujících letech se v Severních oblastech a Azád Kašmíru rozmáhají extrémistické skupiny. Pronikají sem také pákistánští a afghánští džihadisté s válečnou formou svaté války. Cílem je očistit muslimy obývané území od nevěřících (hinduistů). Pákistánská podpora militantních nálad v kašmírském území vyprovokovala Indickou vládu. Ta se obořila na Pákistán s nařčením podpory terorismu v indickém Džammú a Kašmíru. Napětí na hranicích i v diplomatických kruzích vzrůstalo. Obě země přistoupily k jaderným programům, Indie provedla úspěšné testy již v roce 1974 a Pákistán se k jaderným velmocím připojil v devadesátých letech. Oficiálně se oba státy staly členy jaderného klubu v roce 1998.¹²

Ozbrojený konflikt z roku 1999 dostal název podle oblasti a města Kargil, jež bylo výhodným a strategickým místem. Muslimští ozbrojení dobrovolníci obsadili Kargil a za podpory pákistánské armády pod velením Parvíze Mušarafa bojovali o zabrané území. Aktivita Pákistánců byla později omluvena a Kargilská válka skončila ústupem pákistánské armády. Snahy o vyvození důsledků z neúspěšného podniku vedly k pokusu zbavení Mušarafa funkce velitele armády. Armáda na to odpověděla úspěšným převratem, jenž vynesl Mušarafa do čela Pákistánu. Kargilský spor si vyžádal značnou pozornost, neboť zde proti sobě stály dvě jaderné velmoci, které byly v posledních 50 letech připraveny použít zbraně proti sobě. Mír byl uzavřen na základě Láhaurské deklarace¹³, v níž se oba státy zavazovaly ke klidu zbraní a snaze řešit problémy dialogem.

3. Poslední léta a současná situace

¹⁰ Taškentské deklarace (10. 1. 1966), oficiální znění dostupné na: <<http://www.jammu-kashmir.com/documents/kashmiraccord.html>>.

¹¹ Dohoda z Šimly, oficiální znění dostupné na: <<http://www.jammu-kashmir.com/documents/simla.html>>.

¹² NOSÁL Juraj, Jaderné zbraně ve strategickém vztahu Indie a Pákistánu. *Sekuritaci* [online]. 2011, 3. 8. 2011 [cit. 29. 9. 2012]. Dostupné na: <<http://www.sekuritaci.cz/jaderne-zbrane-ve-strategickem-vztahu-indie-a-pakistanu/>>.

¹³ Láhaurská deklarace, oficiální znění dostupné na: <http://www.usip.org/files/file/resources/collections/peace_agreements/ip_lahore19990221.pdf>.

V novém tisíciletí se vedly diskuze především kolem boje proti terorismu. Útoky na kašmírské město Šrínagar a indický parlament v Dillí v čele s útoky v Bombaji strhávaly pozornost. Pákistán byl obviňován z podpory teroristických skupin, menší zvrát nastal v roce 2002, kdy oficiálně prohlásil zapojení do boje proti terorismu. Přesto je obecně známá pákistánská podpora extrémistických skupin, především na území Kašmíru.¹⁴ Ta spočívá v údajném dodávání zbraní, výcviku a mluví se i o propojení teroristů se samotnou Pákistánkou armádou.

Teroristická stránka věci poutá nejvíce pozornosti od útoků v Bombaji ve dnech 27. - 29. 11. 2008 a také v roce 2011. V roce 2011 se jednalo o jedenáct koordinovaných útoků, které si během tří dnů vyžádali 164 obětí. Útočníci byli pravděpodobně napojeni na pákistánskou tajnou službu, nicméně pákistánská vláda napojení teroristů na státní sféry důrazně popírala.¹⁵

Vztahy se kromě teroristických útoků dostávaly do lepší roviny. Překvapivě pozitivní vliv mělo zemětřesení v roce 2005^{16 17}, jež dotlačilo obě znesvářené země ke spolupráci a vzájemné pomoci v Kašmírské oblasti. Přírodní katastrofou byl zasažen Pákistán, Afghánistán i Indie.

V roce 2012 je o kašmírské problematice často slyšet v souvislosti s ledovcem Siačen¹⁸¹⁹. Ten byl roku 1984 obsazen indickými jednotkami, načež pákistánská vláda reagovala vysláním svých oddílů. Do dnešní doby se po obou stranách tohoto údajně nejvýše položeného bojiště světa vyskytují vojáci. V dubnu letošního roku, zasáhla pákistánskou část lavina, pod kterou zůstalo 140 vojáků. Lavina tak vyvolala další rozhovory o budoucnosti Kašmíru. Vlády začaly probírat možnost stažení vojsk z ledovce.

V současné době je na hraniční linii relativní klid ale oba státy udržují početné dobře vyzbrojené armády. Pokračují zároveň v soupeření v jaderném zbrojení. Indie i Pákistán stále testují nové zbraně,²⁰ což poutá pozornost celého světa.

3.1 Úloha OSN

-
- ¹⁴ SHABU Martin. Pákistánci platí islámské teroristy. *Česká pozice* [online]. 2011, 4. 7. 2011 [cit. 17. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://www.ceskapozice.cz/zahranici/geopolitika/pakistanci-plati-islamske-teroristy>>.
- ¹⁵ MALINOVSKÝ Karel, KOLOFÍK Jan. Pákistán: Závěrečné shrnutí. *Pákistán - terorismus* [online]. 2008, 17. 12. 2008 [cit. 16. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://pakistan-terorismus.blogspot.cz/>>.
- ¹⁶ Zemětřesení? Požehnaní! Zní z Kašmíru. *Aktuálně* [online]. 2005, 20. 11. 2005 [cit. 10. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/asi-a-pacifik/clanek.phtml?id=2618>>.
- ¹⁷ RAUS, Daniel. Zemětřesení v Kašmíru – z katastrofy příležitost?. *Rozhlas* [online]. 2005, 10. 10. 2005 [cit. 10. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://www.rozhlas.cz/komentare/portal/zprava/195279>>.
- ¹⁸ Lavina zavalila 135 pákistánských vojáků. Neštěstí zřejmě nikdo nepřežil. *Hospodářské noviny* [online]. 2012, 7. 4. 2012 [cit. 9. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-55331880-lavina-zavalila-135-pakistanskych-vojaku-vestesti-zrejme-nikdo-neprezil>>.
- ¹⁹ Pákistán a Indie začali jednat o sporném ledovci, nejvýše položeném bojišti světa. *Hospodářské noviny* [online]. 2012, 11. 6. 2012 [cit. 9. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-asi-a-pacifik/c1-56108260-pakistan-a-indie-zacaly-jednat-o-spornem-ledovci-o-nejvyse-polozenem-bojisti-sveta>>.
- ²⁰ Pákistán úspěšně vypustil balistickou raketu. Jen týden po testu indického rivala. *Hospodářské noviny* [online]. 2012, 25. 4. 2012 [cit. 9. 8. 2012]. Dostupné na: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-asi-a-pacifik/c1-55603710-pakistan-uspesne-vypustil-balistickou-raketu-jen-tyden-po-testu-indickeho-rivala>>.

OSN se do Indicko-pákistánských sporů zapojila na žádost Indie o řešení pákistánské agrese v roce 1947. Vyдалa rezoluci 39 ustanovující komisi UNCIP, následně rozšířené rezolucí 47 na pozorovací misi UNMOGIP, která zde působí do dnes. K březnu 2012 mise čítá 42 vojenských pozorovatelů, 24 zahraničních civilních pracovníků a 51 místních civilních pracovníků, jejichž úkolem je dohlížet na příměří v dané oblasti.²¹ S pozorovací misí jsou spojeny ještě další rezoluce a to 91, 209 a 307. K celé problematice bylo vydáno mnoho dokumentů a zápisů z jednání²². Rada bezpečnosti obě strany nabádala k míru a diplomatickému řešení sporů, zároveň doporučovala referendum kašmírských obyvatel o připojení k jednomu ze států. V posledních letech jsou spory řešeny převážně dialogem a mírovými gesty, přesto neustávají akce extrémistických organizací.

Doporučené prameny k prostudování a tvorbě stanoviska

- Pro první seznámení s tématem a jako rozcestník lze využít stránky wikipedie (především anglické verze), která může poskytnout vhodná vodítka. V citacích a zdrojích pod články pak často naleznete vhodné prameny.
- Na stránce válka naleznete článek čtivě popisující počátky konfliktu a složitosti rozhodování kašmírského maharadži. <http://www.valka.cz/clanek_11045.html>
- Council foreign Relation - Crisis guide: Interaktivní stránka především o Pákistánu nabízí stručný timeline doplněný obrázky. V sekci A touch neighborhood najdete popis vztahů nejen s Indií a územím kašmíru. <http://www.cfr.org/interactives/CG_Pakistan/index.html>
- Jedná se o proindicky orientovaný web s aktuálními informacemi i archívem různých článků komentářů a reportáží Jammu a Kašmíru. Je zde také databáze důležitých historických dokumentů. <<http://www.jammu-kashmir.com/index.html>>

²¹ UNMOGIP Facts and Figures. *United Nations* [online]. 2012, 30. 6. 2012 [cit. 16. 8. 2012] Dostupné na: <<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unmogip/facts.shtml>>.

²² Rezoluce 38, 39, 47, 51, 80, 91, 96, 98, 122, 126, 209, 210, 211, 214, 215, 307, 1172. Dostupné na: <http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_United_Nations_Security_Council_Resolutions_1_to_100>.

Seznam použitých zdrojů

Článek o konfliktu, přístup z internetu: <<http://dzuha.webgarden.cz/pakistan/kasmir-v-centru-indicko-2.html>>

Historický magazín České televize 21. 7. 2007 (hosté: historik Jaroslav Holman, bývalý velvyslanec v Pákistánu Petr Přibík), přístup z internetu: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095687448-historicky-magazin/207452801280029/>>

Historie kašmírského konfliktu, přístup z internetu: <<http://www.telegraph.co.uk/news/1399992/A-brief-history-of-the-Kashmir-conflict.html>>

Pákistánský oficiální pohled na konflikt, přístup z internetu: <<http://www.pakun.org/kashmir/history.php>>

Seznam rezolucí vydaných k problematice Kašmíru, přístup z internetu: <<http://www.kashmiri-cc.ca/un/index.htm>>

South Asia Terrorism Portal, přístup z internetu: <<http://satp.org/>>

Stránka obsahující několik slušných článků o Kašmíru v rámci specializovaných větví (middleeast.about, hinduism.about, terrorism.about, asianhistory.about), přístup z internetu: <<http://www.about.com/>>

Stručné odpovědi na základní otázky, přístup z internetu: <<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/world/kashmir/>>

Timeline, přístup z internetu: <http://news.bbc.co.uk/hi/english/static/in_depth/south_asia/2002/india_pakistan/timeline/default.stm>

Timeline, přístup z internetu: <http://www.bbc.co.uk/czech/India_Pakistan/index.shtml>

Autor: Markéta Melicharová

Imprimatur: Vojtěch Bahenský, Zuzana Netolická

Jazyková úprava: Jakub Janík, Tomáš Konečný, Michaela Matušková, Veronika Maurerová.

Grafická úprava: Nicole Princlová

Odborná spolupráce: Výzkumné centrum AMO (ředitel JUDr. PhDr. Tomáš Karásek, PhD.)

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XVIII. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2012

Model OSN

Asociace pro mezinárodní otázky,

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel./fax: +420 224 813 460,

e-mail: summit@amo.cz,

IČ: 65 99 95 33

»www.amo.cz«

»www.studentsummit.cz«

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

Za podpory

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky